

<i>preek</i>	26 juli 2026
<i>thema</i>	Volkerenmoord
<i>tekst</i>	Deuteronomium 20
liturgie:	
<i>votum en groet =</i>	Onze hulp en onze verwachting is van God, onze Heer (Hemelhoog 495)
<i>kindermoment</i>	kinderlied: Hij is machtig, Hij is krachtig (Op Toonhoogte 510)
<i>kinderen naar hun club</i>	
<i>de wet van God vanuit Leviticus 19 (BGT)</i>	
<i>gebed</i>	Lof aan de HEER, elk volk moet weten hoe groot Hij is, hoe Hij wil heten! (DNP Psalm 105:1,2,3)
<i>preek deel 1</i>	Spreek, o Heer, door uw heilig woord (Opwekking 689)
<i>lezen Deuteronomium 20</i>	
<i>preek deel 2</i>	Lam van God, Lam van God, dat de zonde der wereld draagt (Hemelhoog 162)
<i>gebedspunten</i>	
<i>gebed</i>	
<i>kinderen komen terug</i>	
<i>collecte</i>	
<i>geloofsbelijdenis =</i>	We believe in God the Father (Opwekking 347 origineel)
<i>zegen</i>	

preek deel 1

In de Bijbel staan prachtige teksten.

Ze worden op kaartjes geschreven zodat je er anderen mee kunt bemoedigen. Ze worden in dagboekjes geciteerd en dan volgt een korte overdenking waarin in goed gekozen woorden duidelijk wordt gemaakt hoe liefdevol God is. Ze zijn het onderwerp van de preek en achteraf kun je dan zeggen: wat fijn dat we zo'n God hebben! en dat Hij zo zorgzaam is! en zo trouw! En het klopt helemaal. Al die prachtige teksten zijn waar; het is goed om ze te lezen en te overdenken; het is ook heel goed om ze over te schrijven en dan aan iemand toe te sturen. Daar wordt een mens blij van. Dat heb ik ook. Als ik denk aan een psalm als Psalm 105, dat vind ik zo'n mooie psalm! *De God van Abraham verbindt zich liefdevol aan ieder kind.* Wat een genade. De Bijbel staat er vol van. Je vindt in de Bijbel heel veel prachtige teksten.

Maar o wee als je de Bijbel achter elkaar gaat lezen.

Als je niet door de Bijbel dwaalt (van een mooie tekst ergens in het begin naar een mooie tekst ergens aan het eind en dan weer naar een mooie tekst ergens halverwege) ... Als je dat niet doet maar begint te lezen aan het begin van de Bijbel en dan stug doorleest: elke dag het volgende stuk ... Moet je eens kijken wat er dan gebeurt.

Dan lees je ook verschrikkelijke dingen, vooral in het Oude Testament.

In het Oude Testament staan 600 gedeelten waarin over een moord gesproken wordt. Verder zijn er 100 teksten waarin God de opdracht geeft om te doden. En tenslotte bevat het Oude Testament 1.000 gedeelten die spreken over Gods toorn, over straf, over oorlog.

Wat moet je daarmee aan?

Ik ken christenen die al wat ouder zijn en die de Bijbel al heel vaak van voor naar

achter hebben doorgelezen. Ze hebben er nog nooit problemen mee gehad maar op den duur krijgen ze het er moeilijk mee. Sommigen zeggen: 'Ik weet niet meer wat ik hiermee moet. Ik sla het maar het liefst over want ik word er niet blij van. Ik snap niet meer dat God zo hard is'.

Er zijn ook jongeren die voor het eerst van hun leven bewust de Bijbel van voor naar achter doorlezen en het shocking vinden. Ze dachten dat de Bijbel een fijn boek is, veel fijner dan de Koran. Op basis van de Koran willen veel moslims een heilige oorlog voeren om de wereld te veroveren voor hun geloof; daar wordt veel geweld bij gebruikt. Jonge christenen ontdekken tot hun schrik dat ook in de Bijbel veel geweld wordt gebruikt; soms roept God persoonlijk op tot geweld, tot niets ontziend geweld.

Voor sommigen is dat geweld een belangrijke reden om bij God uit de buurt te willen blijven en maar liever zonder Hem te leven.

Er zijn ook mensen die vanwege dat geweld een grote hekel hebben aan God; iemand schrijft zelfs: 'De bijbelse God is een genadeloze bruto die complete volkeren inclusief onschuldige kinderen laat opruimen omdat ze toevallig in de weg zitten of omdat ze 'gruwelen' zouden hebben begaan'.

Roept onze God op tot volkerenmoord?

Dat is een ongemakkelijke vraag: een vraag die mensen om je heen stellen en misschien ook wel een vraag waar je zelf mee worstelt. Laten we luisteren naar wat onze God hierover zegt.

Laten we eerst een gebed zingen: *Spreek, o Heer, door uw heilig woord* (Opwekking 689). Aansluitend lezen we Deuteronomium 20.

preek deel 2

Uit Deuteronomium 20 blijkt dat voor Mozes oorlog heel normaal is (vers 1).

Wij zijn het in ons land niet gewend en dat is iets om God voor te danken.

Maar op heel veel plaatsen weten de mensen precies wat oorlog is. Ze voelen de dreiging. Ze kennen het lawaai, de stank, de angst, het geweld, de verwondingen, de dood. Ze vertellen aan hun kinderen wat die moeten doen als er geschoten wordt.

Net zo heeft Mozes ervaring met oorlog. In de woestijn zijn ze een keer aangevallen door vijandige stammen en toen moesten ze zich in een bloedig gevecht verdedigen. Toen ze bijna in Kanaän waren, probeerden vijandige koningen hen tegen te houden; ze gaven hun geen toestemming om door hun land te trekken en weer moest Israël vechten.

En Mozes weet dat oorlog nodig zal zijn als ze eenmaal in het land wonen dat God aan zijn mensen beloofd heeft.

Oorlog is voor Mozes heel normaal.

Maar Mozes verheerlijkt de oorlog niet (vers 2-9).

Als er gevochten moet worden, worden alle mannen bij elkaar geroepen. Een priester houdt een peptalk: Je hoeft niet bang te zijn voor je vijanden want God zorgt dat je de oorlog gaat winnen.

Maar dan:

Als je net een huis hebt gebouwd, krijg je niet te horen: blijf! vecht voor je land! ook al betekent het misschien je dood. Nee, dan krijg je te horen: ga je huis gerust in gebruik nemen; je hoeft niet mee in de strijd.

Als je een wijngaard hebt geplant, is de boodschap niet: vergeet je wijngaard maar! zeur daar niet over! meevechten! Nee: ga maar terug! geniet zelf van de eerste druiven van je eigen wijngaard!

Als je trouwplannen hebt, krijg je niet te horen: vergeet het maar! de oorlog gaat voor! ook al betekent het misschien je dood! Wel nee: ga naar huis! ga trouwen! geniet van het leven!

En ook nog:

Als je bang bent hoeft je niet mee te vechten. Geen woord van verwijt aan angstige mensen. Geen woord van: geloof je wel in God? vertrouw je wel op zijn belofte dat Hij voor je vecht en voor je overwint? Nee: ga maar naar huis als je bang bent.

Dat alles zorgt ervoor dat de mensen niet worden opgehitst voor het komende gevecht. De strijd lust wordt getemperd.

En dat gaat nog verder want Israël moet streven naar vrede (vers 10-15).

Pas als een stad echt geen vrede wil, pas dan mag Israël zo'n stad aanvallen. Alle mannen moeten dan worden gedood, maar alle vrouwen en kinderen en ook alle dieren mogen blijven leven en komen in het bezit van Israël.

Een belangrijk ding komt daar nog bij: ze moeten zuinig zijn op de bomen (vers 19-20).

Als ze een stad belegeren moeten ze niet de hele omgeving verwoesten. Dat zou nadelig voor henzelf zijn want als ze de vruchtbomen kappen kunnen ze daar zelf later de vruchten niet meer van plukken. Als ze bomen kunnen gebruiken bij de belegering, dan is het wat anders; zulke bomen mogen gerust worden gekapt. Maar God wil niet dat ze alles in blinde woede vernietigen. Ze moeten zuinig zijn op wat er groeit.

Wat vind je van deze voorschriften?

Hard?

Ja. Er zitten best wel harde kanten aan.

Als een stad geen vrede wil moeten alle mannen gedood worden. Dat is heel hard!

En alle vrouwen en kinderen worden dan het bezit van Israël. Dat is ook verschrikkelijk!

Dit staat heel ver af van ons leven hier in onze regio. Als je in een keurig dorp woont, vind je dit verschrikkelijk; vind je dit hard. Maar probeer je eens te verplaatsen naar de tijd van Mozes en naar de situatie waar Israël in die tijd mee te maken heeft. Dat zal je niet meevallen maar probeer het eens!

Je ontdekt dat voor die tijd de voorschriften gematigd zijn!

Bij andere volken gaat het er eindeloos veel harder aan toe dan in Israël. Verderop in de Bijbel kun je dan ook lezen dat de koningen van Israël bekend staan als genadige koningen bij wie je een kans maakt om na de strijd niet gedood te worden maar gespaard te worden (zie 1 Kon. 20:31).

Het lijkt al met al mee te vallen met Deuteronomium 20.

Maar we blijven zitten met één onverteerbare brok: God wil de dood van alle oorspronkelijke bewoners van Kanaän (vers 16-18).

Aan steden ver buiten het gebied van Israël mag Israël vrede aanbieden. Maar dat geldt niet voor de steden die binnen het gebied van Israël liggen. Van die steden moet de oorspronkelijke bevolking zonder pardon worden gedood: Israël moet alle mannen, alle vrouwen, alle kinderen doden; geen mens mogen ze in leven laten.

Ik vind dit heel moeilijk.

Ik zou aan God willen vragen: Waarom toch? U had hen toch kunnen redden uit hun zonde? U had hen toch op uw weg kunnen zetten? de goeie kant op? naar een goed leven? samen met de Israëlieten? Die macht hebt U toch? Dat was toch veel mooier geweest? Waarom deed U dat dan niet? Al die mensen in Kanaän waren toch (net als wij) *mensen*? mensen aan wie U het leven hebt gegeven? en levenslust? en levensmoed? U had er toch tijd in gestoken om hen te laten leven? U had toch aandacht aan hen besteed? Het waren toch uw schepselen? ook zij! Waarom wilde U dan dat al die mensen gedood zouden worden? niet alleen de volwassenen maar ook de kinderen en zelfs de baby's! En waarom moest *Israël* die mensen eigenlijk doden? Waarom deed U het zelf niet? Dat had toch ook gekund? Bijvoorbeeld dat U een enorme brand liet komen? of een aardbeving? of een vreselijke ziekte? Op die manier had U al die mensen toch ook kunnen doden? als U ze dan per se dood wilde hebben?

Vragen. Vragen. Vragen.

Verwacht van mij geen bevredigend antwoord! Want ik ben God niet. Ik begrijp de keuzes van God niet.

Ik blijf zitten met al die vragen.

Maar ik kan wel wat punten aanreiken die God mij duidelijk maakt:

- 1 God heeft heel lang geduld gehad.

Toen Abraham in het land Kanaän kwam, beloofde God aan hem: 'Dit wordt jouw land'. Maar Abraham bleef een vreemdeling in Kanaän. En zijn zoon Isaak bleef een vreemdeling in Kanaän. En ook zijn kleinzoon Jakob bleef een vreemdeling in Kanaän. Daarna waren de mensen van Israël zo'n 400 jaar weg uit Kanaän: ze waren in Egypte. Al die jaren had God geduld met de oorspronkelijke bevolking van Kanaän. Al die jaren moest Israël wachten op de vervulling van Gods beloften (Genesis 15:13-16).

- 2 God strafte de samenleving toen die compleet verrot was.

De mensen in Kanaän bekeerden zich niet. Zelfs door de verwoesting van Sodom en Gomorra lieten ze zich niet van hun zonden afbrengen. Ze gingen op een afschuwelijke manier met elkaar om. Eén vreselijk voorbeeld: de zeven volken van Kanaän stonden erom bekend dat ze kinderooffers brachten (Deuteronomium 9:1-5).

- 3 God kwam met tegengeweld.

Je kunt het vergelijken met wat de brandweer doet als er een grote bosbrand is: dan steekt de brandweer verderop een strook bos in brand om te zorgen dat de brand niet nog verder gaat.

Zo zou je kunnen zeggen dat God kwam met tegengeweld. Alleen met harde hand kon Hij het geweld stoppen. Alleen zo kwam er ruimte voor Israël om op een zuivere manier te leven in het land dat God aan hen beloofd had.

- 4 God wilde de dood van zeven volken!

Alleen over de zeven volken van Kanaän zei Hij: die mensen moeten allemaal dood. Dat was natuurlijk heftig! Maar het was een beperkt voorschrift. En het gold alleen voor de begintijd: toen Israël binnenkwam in het land Kanaän.

- 5 God gaf ruimte voor redding.

Twee voorbeelden maken dat duidelijk:

Allereerst:

In Jericho was een vrouw die Rachab heette. Ze had gehoord over de machtige daden van de God van Israël. Ze beseftte dat Hij de macht heeft in de hemel en op aarde. En daarom beschermde ze de twee mannen die door Jozua naar Jericho waren gestuurd. Wat gebeurde er met haar? Het was niet van: helaas, je hoort bij het verkeerde volk en dus moet je dood! sorry! zo wil onze God dat nu eenmaal. Nee. Het ging anders. Ze werd gered! Samen met al haar familieleden werd ze gered! Ze hoefde niet te sterven maar ze mocht leven. Ze werd samen met haar familie opgenomen in het volk Israël. Ze hoorde er helemaal bij. En uit het Nieuwe Testament weten we dat één van haar nakomelingen koning werd: David! en zijn grote Zoon: Jezus! (zie Jozua 2, Jozua 6, Matteüs 1).

Dan nog een tweede voorbeeld:

De inwoners van Gibeon. Ook zij hadden gehoord over de machtige daden van de God van Israël. Een afvaardiging van Gibeon kwam bij Jozua. Ze beweerden dat ze een hele lange reis hadden gemaakt. En ze vertelden dat ze zich aan Israël wilden onderwerpen. Jozua vond het prachtig; hij sloot een vredesverdrag met hen. En daar heeft hij zich aan gehouden, ook toen hij ontdekte dat ze hem bedrogen hadden: ze woonden niet heel ver weg maar ze woonden vlakbij. Toen was het niet: je moet toch dood want onze God wil dat! Nee. Het ging anders. Ook zij werden opgenomen in het volk van God. Ze gingen zelfs aan het werk bij het altaar van de God van Israël (Jozua 9).

God is niet voor roekeloos of grenzeloos geweld.

Dat was Hij toen niet en dat is Hij nu niet. Geweld blijft afschuwelijk. Oorlogen zijn afschuwelijk. We moeten dat afschuwelijke nooit wegpraten alsof het gewoon is. Het is en blijft verschrikkelijk.

Maar God laat de wereld niet aan zijn lot over.

Hij wil recht, recht voor de zwakke en de kwetsbare, recht voor zijn volk, recht over de hele aarde. Als het moet maakt Hij met harde hand een einde aan het onrecht. Dat heeft Hij laten zien, eerst al in het Oude Testament, later door Jezus Christus die zo intens gehaat werd dat ze Hem hebben gekruisigd om van Hem af te zijn. We weten daarvan; we kennen het verhaal; we begrijpen het met ons verstand maar voor ons hart is het ongelooflijk en onpeilbaar heftig geweld. Toch is het gebeurd, voor de wereld, voor ons. Door Jezus Christus wordt alles nieuw; via Hem wordt alle onrecht uitgebannen en het recht hersteld.

Laten we ons gewonnen geven aan onze God.